

CUVÂNT ÎNAINTE

Într-un mediu economic și social în plină transformare, contabilitatea capătă o semnificație aparte pentru toți cei care doresc să acceadă la raționamentul contabilității.

În lucrare sunt prezentate într-o manieră didactică principiile teoretice, regulile și practicile specifice contabilității.

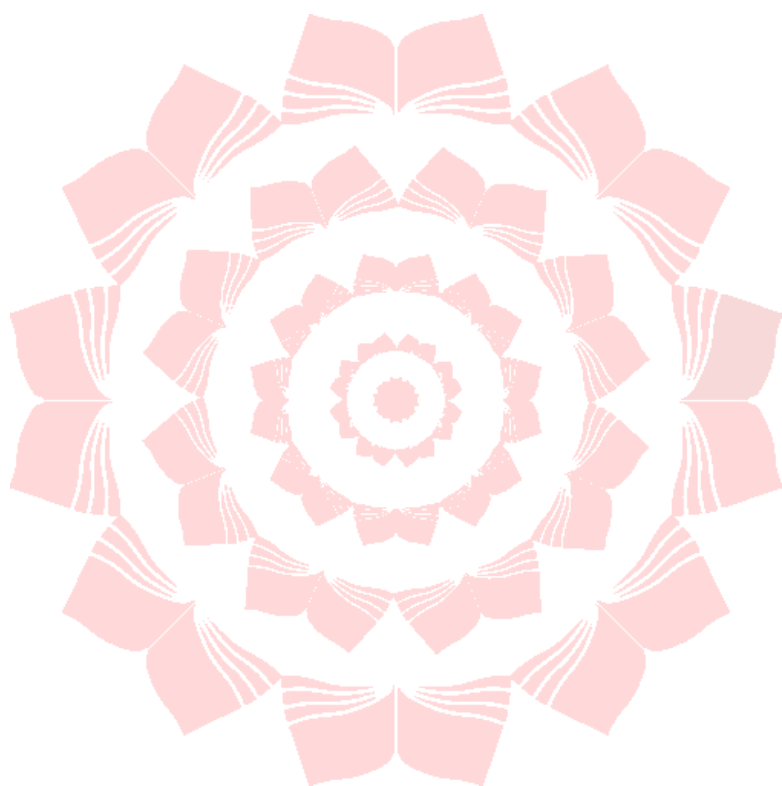
Pornind de la ideea că, informația contabilă are un rol de bază în luarea deciziilor în procesul de conducere al societăților comerciale, autorul a căutat să reunească în cuprinsul lucrării noțiuni și concepte de bază ale contabilității, precum și metode și tehnici de lucru, atât din punct de vedere teoretic, cât și din punct de vedere practic, aplicabile în comerț și turism.

Lucrarea poate fi consultată în egală măsură de studenții din cadrul facultăților cu specializare în comerț și turism, precum și de toți profesioniștii.

De asemenea, în lucrarea de față, toți specialiștii în domeniu, producătorii și consumatorii de informație contabilă, găsesc răspuns la mecanismele contabilității.

A fi bine informat înseamnă a fi capabil să iei decizii corecte de a cărui viabilitate depinde existența și bunul mers al entităților economice în special al economiei în general.

Postura de om bine informat este consolidată de informația contabilă de detaliu sau de sinteză, în funcție de nivelul ierarhic.

CAPITOLUL I

OBIECTUL ȘI METODA CONTABILITĂȚII

Repere istorice în devenirea contabilității.

Scurt istoric privind apariția și dezvoltarea contabilității

Contabilitatea are o istorie proprie, ale cărei începuturi sunt greu de delimitat datorită trecutului îndepărtat al apariției sale. O incursiune în istoria contabilității reprezintă un demers deosebit de complex. În tratatul „Istorie a contabilității și contabililor”, renumitul autor englez Brown, sublinia că cel care „manifestă dorința să devină maestru într-o artă, trebuie să-i studieze mai întâi istoria. Fără fundament istoric cunoștințele noastre sunt precare, iar judecata oamenilor din prezent este incompletă și lipsită de maturitate”.

Apariția contabilității are ca factor determinant necesitatea practică a cunoașterii, cu mijloacele specifice, a realităților economice, financiare și sociale.

Geneza contabilității este legată nemijlocit de un anumit context economico-social. Ea a avut la început un conținut și un rol rudimentar. Pe măsura dezvoltării activității economice a crescut îndeosebi rolul practic al contabilității.

Experiența practică dobândită treptat în domeniul cunoașterii cu ajutorul evidenței rudimentare a creat premisele elaborării unor reguli, principii și norme cu caracter teoretic pe care se sprijină contabilitatea evoluată.

O formă incipientă a contabilității a reprezentat-o creștăturile pe oase de animale descoperite cu 30.000-20.000 ani î. Hr; deși destinația lor este greu de stabilit, anumiți istorici estimează că ele erau suportul unei contabilități a vânatului. Multiplele creștături sub formă de dungi verticale, găsite pe pereții grotelor preistorice dovedesc, de asemenea nevoia foarte timpurie a omului de a număra.

În antichitate, grecii, perșii se serveau în acest scop de sfori, încașii țineau socotelile cu ajutorul unor sfori înnodate, de diferite culori; ansamblul acestora constituia veritabile registre de evidență.

Cel mai vechi material folosit pentru însemnările contabile l-a constituit tăblițele de lut crud, pe care se imprimau litere cu ajutorul unui stilet ascuțit, folosindu-se scrierea cuneiformă; după aceea ele erau uscate și arse, în această stare păstrându-se de-a lungul veacurilor. Utilizarea papirusului va înlesni și mai mult înregistrarea și detalierea tranzacțiilor comerciale.

Hammurabi, regele Babilonului, către 1750 î. Hr., a pus să se graveze pe un bloc de diorit cel mai vechi cod de legi comerciale și sociale cunoscut, în care

sunt stabilite unitățile de măsură, tranzacțiile și contractele comerciale și sunt stipulate pedepsele penale, a contribuit la apariția unor noi forme de decontare prin faptul că plățile erau stabilite luând drept etalon cantități fixe de argint sau grâne.

Scribii din Egiptul faraonilor țineau socotelile pe papirus. Cu timpul, locul frunzelor de papirus au fost luate de pergament și de hârtie. De la simplele însemnări s-a trecut la contabilitatea „memorială”, contabilitatea în partidă simplă și contabilitatea în partidă dublă. Cea mai veche contabilitate memorială a fost ținută de bancherii din Florența, încă din 1211, când ei foloseau termenii de „dare” și de „avere”, deveniți mai târziu „debit” și „credit”.

În Evul Mediu puțini oameni știau să scrie, iar registrele contabile, dacă acestea există, au ca scop mai ales păstrarea într-o memorie a operațiunilor comerciale; de aici atribuindu-le și numele de „memoriale”. În forma lor primitivă înregistrările dintr-un memorial se succed în ordine cronologică, fără clasificare și se limitează la înregistrarea creanțelor și datoriilor. Memorialul a evoluat către contabilitatea în partidă simplă, atunci când negustorii au avut de înregistrat separat anumite conturi de corespondență și de deschis conturi de valori, cum ar fi conturile de mărfuri. Cele mai vechi conturi cunoscute sunt ținute pe o singură coloană, dispunere denumită cu „secțiuni suprapuse”, realizându-se astfel o economie de pergament. Mai târziu, găsim numeroase conturi simple cu două coloane, dispunere numită „venețiană”, care constituie, în ciuda costului superior al pergamentului, un progres material important și o clarificare, răspunzând deopotrivă caracterului mai complex al tranzacțiilor și exigențelor clienților.

Evidența rudimentară și-a amplificat rolul, funcțiile, mijloacele de lucru sub influența unor factori economici, între care: apariția schimbului de produse prin intermediul negustorilor, a monedei ca instrument de schimb, a anumitor mijloace de plată (cambiile, cecurile etc.), dar mai ales a inventării tiparului (1450). Contabilitatea, în sensul de care vorbim astăzi a început să se contureze în Evul Mediu, odată cu apariția germenilor capitalismului și cu extinderea economiei monetare. Contabilitatea a atins stadii superioare ale dezvoltării sale în orașe mari din Italia de Nord (Florența, Veneția, Genova) în care evoluția afacerilor în secolul al XV-lea, a impus conceperea și aplicarea unei metode de ținere a contabilității denumită „metoda venețiană”.

În perioada Evului Mediu evoluția contabilității este legată de evoluția schimburilor comerciale, dublată și de perfecționarea fabricării hârtiei, constituind noi premise a dezvoltării contabilității.

În perioada secolelor XI-XV asistăm la dezvoltarea continuă a forțelor de producție. Italia este țara unde „producția capitalistă s-a dezvoltat mai devreme ca

în alte țări. Se dezvoltă puternic comerțul, negustoria, meșteșugurile și odată cu ele orașele considerate adevărate centre politico-economice. Folosirea cifrelor arabe și a metodelor de calcul capătă o largă răspândire prin publicarea în 1202 a lucrării lui Leonardo Fibonacci, „Liber abaci” (Manual de aritmetică).

Contabilitatea în partida simplă a fost practică inițial în Italia, apoi în principalele țări din Europa Occidentală în secolele al XIII-lea și al XIV-lea; primirea unei valori se înregistrează în una din coloanele contului deschis persoanei ce primește, iar restituirea valorii în cealaltă parte a aceluiași cont. Spre deosebire de formele precedente, acest sistem a continuat să existe și după apariția contabilității în partidă dublă.

În 1494, la Veneția, Luca Paciolo a publicat cea mai de seamă lucrare a sa, sub titlul „Summa de arihmetica, geometria, proportioni et proportionalita”. Această vastă lucrare de matematică, în Cartea a - IX-a, denumită „Tratat de contabilitate în partidă dublă” descrie pentru prima dată partida dublă (*scrittura doppia*), care și astăzi reprezintă unul dintre principiile de bază ale contabilității.

Înainte de această dată, în anul 1458, un alt italian Benedetto Cotrugli, termina redactarea manuscrisului unei lucrări de contabilitate în partidă dublă „Della mercatura e del mercante perfetto”, care a fost tipărită mult mai târziu, în anul 1573 și a doua ediție în 1602, totuși influența ei nu a fost prea mare.

Luca Paciolo definește contabilitatea ca un ansamblu de principii și tehnici privind înregistrarea în partidă dublă a averii ce aparține unui negustor, precum și toate afacerile acestuia, în ordinea în care au avut loc. Luca Paciolo formulează prima egalitate, între conturile „Casa” și „Capital”, din care prin extensie se deduce relația de echilibru „Avere = Capital”, respectiv Debit = Credit.

Apariția lucrării lui Luca Paciolo a marcat începutul unei noi etape de bază în procesul de formare a contabilității, pe baza ei, ulterior au fost elaborate numeroase lucrări de contabilitate.

Aplicarea metodei contabilității în partidă dublă începe să se generalizeze între secolele XVI - XVIII-lea, cu deosebire în Europa

Occidentală, etapă caracterizată și prin conturarea unei literaturi contabile și a profesiei de contabil.

Începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, se dezvoltă societățile pe acțiuni a căror conducere se separă de proprietarii acestora; a apărut astfel contabilitatea generală și de gestiune (dualism contabil).

În primele decenii ale secolului al XX-lea contabilitatea de întreprindere începe să fie supusă procesului de normalizare, adică stabilirea de reguli și norme privind modul de ținere a contabilității.